

GEDULD EN GOED VERDIENMODEL MOET BOEREN OVER DREMPEL HELPEN

Wilgen en fruitbomen terug in landschap Alblasserwaard

De landbouw is volop in beweging. Overal in ons land komen projecten van de grond die de biodiversiteit in het landelijk gebied ten goede komen. Zo ook in de Alblasserwaard. In de gemeente Molenlanden, waar ooit duizenden knotwilgen en fruitbomen het landschap sierden, wordt via agroforestry geprobeerd iets van die oude nostalgie terug te brengen. Maar dat gaat niet zonder slag of stoot: 'Wat we proberen is hier in het veenweidegebied vooral erg nieuw. We willen het daarom zo zorgvuldig mogelijk uitrollen.' Natuur om de Hoek helpt een handje.

Richard Slagboom is coördinator op het thema biodiversiteit voor de zogeheten Gebiedsdeal in deze regio. De overeenkomst omvat het hele gebied van de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Een van de projecten binnen de Gebiedsdeal draait om agroforestry, waardoor meer bomen en bosjes in het landschap van de gemeente Molenlanden moeten verschijnen. 'We denken aan knotwilgen in rijtjes of vriendjes of aan

fruitbomen bij een boerderij', vertelt Slagboom. 'Het moet passen binnen de bedrijfsvoering van het boerenbedrijf. Sommige mensen denken dat we hele bossen willen aanplanten. Dat is zeker niet de bedoeling.'

Jasper Meerkerk (met hoed) en Richard Slagboom

Leiders en volgers

Niet alle agrariërs in het veenweidegebied reageren enthousiast op het idee. Immers, al tientallen jaren is de landbouw gericht op maximale productie. Ook vanuit overheden en banken werd deze werkwijze gestimuleerd. Binnen de huidige transitie zijn er, zoals bij elke overgang, agrariërs die voorop lopen en agrariërs die liever nog even de kat uit de boom kijken.

Groene zee

Slagboom: 'Ik hoor vaak van de critici dat het landschap hier open hoort te zijn. Dat is het beeld dat in de loop der generaties is ontstaan. Maar vroeger had je veel meer opgaande beplanting. Als je vanaf de kerktoren over de dijk en de dorpen uitkeek, was het één groene zee. Bovendien boden de bomen schuil- en broedmogelijkheden, ze hielpen de biodiversiteit. Dus zowel vanuit cultuurhistorisch perspectief als vanuit effecten voor de natuur vind ik het belangrijk dat het groen terugkeert in het landschap.'

Voorbeeldbedrijf

Agrariër Jasper Meerkerk had tot een jaar of zeven geleden een gangbaar melkveebedrijf, als zevende generatie boer binnen zijn familie. Maar inmiddels is zijn bedrijf omgevormd tot wat een voorbeeld voor velen zou kunnen worden. Het begon met een project rond de argusvlinder, daarna volgden wat fruitbomen en een vermindering van het aantal melkkoeien. Alle kalfjes blijven op het bedrijf en eten

'Nederland moet een gidsland blijven, maar wel anders dan tien jaar geleden.'

het gras dat van de weidevogelvelden komt. Inmiddels is het agrarische bedrijf Eben-Haëzer in transitie naar een volledig biologische zorgboerderij.

Niet alles is maakbaar

Jasper begrijpt de argwaan en weerstand bij zijn collega's. Hij ziet daarom weinig heil in de snelheid waarmee de rijksoverheid de boeren op dit moment tot verandering probeert te dwingen. 'Al generaties lang horen wij dat we zoveel mogelijk moeten produceren. En steeds goedkoper. Als je al tientallen jaren in die ene richting loopt, is het niet zo gemakkelijk om ineens om te draaien en het tegenovergestelde te doen. Het is belangrijk dat de overheid zich daarvan bewust is. Er moet een goed verdienmodel tegenover staan. En het kost tijd. Niet alles is maakbaar wat dat betreft.'

Fouten maken

Toch besloot Jasper zelf jaren geleden al het roer om te gooien. Zijn belangrijkste drijfveer komt vanuit zijn christelijke geloof: goed rentmeesterschap. 'Als ik hoor dat het slecht gaat met de insecten in Nederland, denk ik: wat kan ik daar als boer aan doen? Als ik nu zie hoeveel libellen er op mijn land zitten door simpelweg anders te maaien, word ik

enthousiast. Maar je moet de kartrekkers wel subsidie geven, anders gebeurt er niks. We moeten dingen uitproberen, fouten maken, ervaring opbouwen. Als je daar als boer geen lol in hebt, moet je het niet doen, zou ik willen zeggen. Dus ik geloof niet in dwang.'

Een beetje schuren

Dat merkt ook coördinator Richard Slagboom: 'We willen er heel zorgvuldig mee omgaan. De gemeente is erin betrokken, we organiseren bijeenkomsten en leggen verbindingen. Vanuit mijn netwerk weet ik wel wie mogelijk geïnteresseerd is. Het Louis Bolk Instituut begeleidt het proces. Vergeet niet dat termen als biodiversiteit en klimaatadaptie nog niet altijd goed zijn ingebed in regelgeving. Dat maakt het soms best lastig. Maar als je als overheid doelstellingen hebt, moet je wel stimulerende maatregelen durven nemen. Het mag af en toe best een beetje schuren. Maar er moet wel perspectief zijn voor de boer.'

Projecten Natuur om de Hoek

Richard Slagboom is inmiddels ook de schakel tussen agrariërs in het gebied en SBNL Natuurfonds. Met Natuur om de Hoek probeert SBNL een steentje bij

Jasper Meerkerk wil dat zijn agrarische bedrijf in de toekomst volledig zelfvoorzienend en circulair wordt.

te dragen aan de transitie. Inmiddels hebben twee agrariërs een plan ingediend voor een project op hun boerenbedrijf. Jasper Meerkerk is een van beiden. Hij wil extra fruitbomen en -struiken aanplanten om zijn bedrijf ook in de toekomst beter te laten floreren. Met als uiteindelijke

doel: een volledig zelfvoorzienend en circulair boerenbedrijf.

Gidsland blijven

Meerkerk: 'Ik heb nog ongeveer 20 hectare extra nodig, maar dan denk ik dat het kan. Ik wil mijn eigen brokjes gaan produceren

en de mest op mijn eigen boerderij verwerken. Samen met de fruitbomen is het dan een rendabele onderneming. Wat ik ook graag wil is dat mensen hier zelf de producten komen kopen en genieten. Zien waar hun eten vandaan komt, als een uitje. We zijn als Nederland altijd een gidsland voor de wereldwijde landbouw geweest. Ik denk dat dat zo moet blijven, maar dan wel anders dan tien jaar geleden.'

Geleidelijke verandering

Richard Slagboom beaamt dit: 'Ik zie Jasper wat dat betreft echt als een voorbeeld. Het is niet altijd gemakkelijk voor hem. Toch ben ik ervan overtuigd dat veel boeren in hun hart net zo denken als hij. Misschien is het net als met roken, dat was 50 jaar geleden ook doodnormaal. De sigaretten stonden tijdens een feestje op tafel. Wat een gedoe gaf het toen binnen roken ineens werd verboden. Inmiddels vinden we het heel gewoon, je bent een paria als je er nog eentje opsteekt. Geleidelijk zal ook de landbouw veranderen. Daarom heb je mensen nodig zoals Jasper, die het goede voorbeeld geven.'

TEKST: MARLIES KOLTHOF

FOTO'S: JASPER MEERKERK, CEES VD WAL EN MARLIES KOLTHOF